

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy senátu JUDr. Tomáše Langáška (soudce zpravodaj), soudce JUDr. Petra Průchy a soudkyně Mgr. Jany Brothánkové v právní věci žalobkyně: **BSB 1881, s.r.o.**, IČ 27145310, se sídlem Kubelíkova 1780/21, Praha 3, zastoupená JUDr. Jiřím Vaníčkem, advokátem, se sídlem Šaldova 34/466, Praha 8, proti žalovanému: **Generální ředitelství cel**, se sídlem Budějovická 7, Praha 4, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalovaného ze dne 13. dubna 2017, č. j. 3502-11/2017-900000-304.1, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 3. srpna 2017, č. j. 3 Af 23/2017 - 48,

takto:

I. Kasační stížnost žalobkyně **se zamítá.**

II. Žalobkyně **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení případu

[1] Žalobou podanou k Městskému soudu v Praze (dále jen „městský soud“) se žalobkyně domáhá zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí, kterým žalovaný k odvolání žalobkyně změnil platební výměr č. j. 138758/2015-510000-32.1 vydaný Celním úřadem pro hlavní město Prahu dne 10. září 2015 tak, že vyměřenou spotřební daň z tabákových výrobků za zdaňovací období listopad 2013 snížil z původních 28 541 542 Kč na 24 812 448

Kč. Společně s žalobou požádala žalobkyně o osvobození od soudních poplatků se zdůvodněním, že je proti ní vedeno trestní řízení, v jehož rámci Policie České republiky zajistila peněžní prostředky na bankovním účtu žalobkyně a pět motorových vozidel v jejím vlastnictví, tedy veškeré finanční prostředky a velkou část majetku žalobkyně.

[2] Městský soud následně vyzval žalobkyni k doložení osobních, majetkových a výdělkových poměrů. Žalobkyně do příslušného formuláře uvedla, že nevlastní žádné nemovitosti, veškeré její finanční prostředky na bankovních účtech a tři automobily zajistila policie v rámci trestního řízení před více než třemi lety, a surový tabák náležející žalobkyni byl zajištěn v rámci daňových řízení. Žalobkyně dále předložila výpisy ze dvou bankovních účtů, účetní pohled na stav svého majetku a daňová přiznání k dani z příjmů právnických osob za zdaňovací období 2014, 2015 a 2016.

[3] Usnesením označeným v záhlaví městský soud žalobkyni osvobození od soudních poplatků nepřiznal. Přihlédl ke stavu majetku žalobkyně ve výši 1 127 602 Kč a k tomu, že žalobkyně stále podniká a roční úhrn jejího čistého obratu v roce 2016 činil 608 475 Kč. Městský soud tak dovodil, že žalobkyně musela na podnikání vynaložit určité provozní náklady, které však nedoložila. Usnesení Policie ČR o zajištění peněžních prostředků a vozidel žalobkyně z roku 2013 nepovažoval městský soud za rozhodná, neboť nevypovídají o aktuálním stavu, a není tak jisté, zda zajištění stále trvá. Zajištění těchto věcí navíc neznamená, že o ně žalobkyně automaticky přijde. Městský soud tak nepovažoval žalobkyni na nemajetnou a neshledal ani důvody pro částečné osvobození od soudních poplatků.

[4] Ze spisu městského soudu dále vyplývá, že žalobkyně soudní poplatek za žalobu ve výši 3 000 Kč zaplatila dne 10. srpna 2017.

II. Kasační stížnost a průběh řízení o ní

[5] Proti usnesení městského soudu podala žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) včas kasační stížnost. Namítala, že městský soud rozhodoval pouze na základě čistého obratu a zcela přehlédl další údaje, jako například minusový vlastní kapitál či výkaz zisku a ztráty, z něhož vyplývá záporný hospodářský výsledek stěžovatelky. Čistý obrat však neznamená zisk, který stěžovatelka jako podnikatel inkasovala. V důsledku zajištění finančních prostředků v rámci trestního řízení má stěžovatelka velmi omezené možnosti, jak svou činnost financovat. Majetkovou situaci stěžovatelky lze hodnotit pouze s ohledem na majetek, se kterým může stěžovatelka volně disponovat.

[6] Stěžovatelka dále upozornila, že toto řízení není jediné, které s žalovaným vede. S ohledem na větší počet řízení se stěžovatelka rozhodla požádat o osvobození od soudních poplatků. Požádala i o posečkání daně, která jí byla napadeným rozhodnutím vyměřena, a žalovaný její žádosti vyhověl.

[7] Stěžovatelce není zřejmé, z čeho městský soud dovodil, že není nemajetná, a napadené usnesení považuje za nepřezkoumatelné. Městský soud totiž na jedné straně zmínil záporný kapitál a ztrátu, na druhou stranu odkázal na čistý obrat, který je ovšem mnohem nižší než minusový kapitál a ztráta.

III. Posouzení kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem

[8] Nejvyšší správní soud kasační stížnost posoudil a dospěl k závěru, že není důvodná.

[9] Podmínky pro osvobození od soudních poplatků v soudním řízení správním upravuje § 36 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s."): *Účastník, který doloží, že nemá dostatečně prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno.* Výkladem tohoto ustanovení ve vztahu k žalobcům – právnickým osobám se zabýval rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v usnesení ze dne 27. května 2010, č. j. 1 As 70/2008 - 74, č. 2099/2010 Sb. NSS, přičemž dospěl k závěru, že je „*nelze vyložit jinak než jako pravomoc soudu k prověření objektivní situace (zjištění, zda účastník má, anebo nemá dostatečné prostředky), nikoli však jako pravomoc k prověření, z jakých příčin se tak stalo (tj. k prověření ‚subjektivní stránky' nemajetnosti). Příčiny nemajetnosti jsou totiž pro rozhodnutí o osvobození od soudních poplatků zásadně irelevantní, neboť zákonodárce je jako kritérium pro posouzení nestanoví. Jinak řečeno, i kdyby účastník neměl dostatečné prostředky proto, že se nechoval zodpovědně (např. rezignoval na výdělečnou činnost, ač jí byl schopen), nelze mu za situace, kdy dostatečné prostředky vskutku objektivně nemá, zásadně dobrodiní § 36 odst. 3 s. ř. s. odepřít (samozřejmě jen za předpokladu, že i další kumulativně stanovené podmínky jsou splněny).*" Rozšířený senát také poskytl určitý návod, jak posuzovat případnou nemajetnost právnických osob: „*Jestliže právnická osoba dlouhodoběji funguje v souladu s účelem (cílem), pro který byla založena či který je předmětem její činnosti, aniž by ovšem byla schopna takové fungování zabezpečit ze zdrojů, které má sama právně k dispozici, je to indicií, že ve skutečnosti ekonomické zázemí takové osoby tvoří lidé podílející se přímo či nepřímo, zjevně či skrytě na její činnosti. Takové dlouhodobé fungování tedy naznačuje, že skutečné ekonomické možnosti dané právnické osoby jsou větší než rozsah majetku, který jí (formálně) právně patří, a že ve skutečnosti netrpí nedostatkem prostředků, neboť žádná právnická osoba nemůže jako skutečně samostatná entita dlouhodobě existovat bez dostatečného majetkového zázemí pokrývajícího náklady na její činnost.*"

[10] Nejvyšší soud v usnesení ze dne 17. července 2013, sp. zn. 29 Cdo 1301/2013 konstatoval, že „*účastníku nesmí být jen pro jeho nepříznivou majetkovou situaci znemožněno uplatňovat nebo bránit své právo u soudu a naplnit své právo na právní pomoc v občanském soudním řízení od počátku řízení. Při rozhodování o osvobození od soudních poplatků soud přihlíží k celkovým majetkovým poměrům žadatele, k výši soudního poplatku, k nákladům, které si pravděpodobně vyžádá dokazování, k povaze uplatněného nároku a k dalším podobným okolnostem. [...] Přihlédne nejen k výši příjmů žadatele a množství disponibilních finančních*

prostředků, ale též k jeho možnosti si tyto prostředky opatřit, jakož i k důsledkům, které by pro jeho poměry mohlo mít zaplacení příslušného soudního poplatku (nebo jiných plateb v příslušném řízení předpokládaných). U právnických osob a u fyzických osob, které jsou podnikateli, lze vzít v úvahu rovněž povahu jejich podnikatelské nebo jiné činnosti, stav a strukturu majetku, platební (ne)schopnost; je však též nutno přihlížet k tomu, zda se spekulativně nezbavily majetku či jiných výhod, aby se poplatkové povinnosti vyhnuly." Z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. září 2015, sp. zn. 23 Cdo 3177/2015 konečně vyplývá, že při rozhodování o osvobození podnikajících právnických osob od soudních poplatků je třeba se zaobírat otázkou zisku a ztrát v souvislosti s vykazovaným dosaženým obratem žalobce, což je jednou z okolností, které spoluurčují celkový obraz jeho poměrů.

[11] Z listin, které stěžovatelka za účelem rozhodnutí o její žádosti o osvobození od soudních poplatků předložila městskému soudu, vyplývá, že ke dni 26. července 2017 měl její majetek z účetního pohledu hodnotu ve výši 1 127 602 Kč. Na účtu stěžovatelky č. X byl ke dni 31. ledna 2017 zůstatek 56 199,61 Kč, přičemž dne 10. ledna 2017 byly z tohoto účtu uhrazeny náklady exekučního řízení ve výši 302,02 Kč. Na účtu stěžovatelky č. X byl ke dni 31. srpna 2016 zůstatek ve výši 13 088,73 Kč. K finančním prostředkům na těchto bankovních účtech však nelze přihlížet, neboť podléhají zajištění v rámci trestního řízení. Z výše uvedené judikatury přitom vyplývá, že pro posouzení podmínek pro osvobození účastníka řízení od soudních poplatků lze zohledňovat pouze takové finanční prostředky, s nimiž může účastník řízení disponovat.

[12] Ke dni 26. července 2017 měla stěžovatelka nevyrovnané pohledávky ve výši 90 394,53 Kč. V daňovém přiznání k dani z příjmů právnických osob za zdaňovací období roku 2016 stěžovatelka vykázala ztrátu ve výši 2 574 032 Kč a roční úhrn čistého obratu ve výši 608 475 Kč. Přibližně stejné údaje vyplývají též z přiloženého výkazu zisku a ztráty. Z rozvahy dále vyplývá, že ke dni 31. prosince 2016 stěžovatelka vlastnila dlouhodobý majetek ve výši 1 261 000 Kč a oběžná aktiva ve výši 6 375 000 Kč (netto). Vlastní kapitál stěžovatelky k uvedenému dni dosahoval výše -22 004 000 Kč.

[13] V roce 2015 dosáhla stěžovatelka dle předloženého daňového přiznání čistého obratu ve výši 2 285 233 Kč a výsledek jejího hospodaření činil -5 759 167 Kč. Rok předtím vykázala stěžovatelka ztrátu ve výši 2 360 277 Kč a roční úhrn čistého obratu ve výši 821 053 Kč.

[14] Z uvedených údajů je zřejmé, že, podnikání stěžovatelky bylo minimálně od roku 2014 ztrátové (což odráží i záporná hodnota vlastního kapitálu stěžovatelky). Na druhou stranu, i v tomto období stěžovatelka vyvíjela ekonomickou činnost, z níž jí plynuly určité příjmy, neboť dosahovala ročního obratu řádově ve statisících Kč. Po celé uvedené období stěžovatelka také měla zaměstnance (v průměru 4, respektive 5 v roce 2015), za něž odváděla zákonné sociální pojištění a jimž tudíž musela vyplácet mzdu. Nelze tedy tvrdit, že by stěžovatelka byla zcela bez prostředků. Nejvyššímu správnímu soudu se, i s ohledem na výše citovanou judikaturu, jeví jako logická – a přezkoumatelná – úvaha městského soudu, že stěžovatelka musela svoji podnikatelskou činnost z nějakých zdrojů financovat. Nejvyšší správní soud dále nepřehlédl, že oběžná aktiva stěžovatelky dosahovala na konci roku 2016 výše 6 375 000 Kč a účetní hodnota jejího majetku činila ke dni

26. července 2017 (bez automobilů, na něž se vztahuje zajištění v rámci trestního řízení) více než milion Kč.

[15] Smyslem osvobození účastníka řízení od soudních poplatků není kompenzace finanční zátěže spojené se soudním řízením, nýbrž ochrana jeho práv a především zajištění jeho přístupu k soudu (srov. nález Ústavního soudu ze dne 5. 3. 2009, sp. zn. II. ÚS 2432/08, N 49/52 SbNU 491). Je pravda, že právnické osobě, která je objektivně nemajetná a u níž není vedení soudních sporů obvyklou součástí naplňování jejího předmětu činnosti, soud osvobození od soudních poplatků obvykle přizná (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. dubna 2013, č. j. 1 As 187/2012 - 32, č. 2870/2013 Sb. NSS). V tomto případě však Nejvyšší správní soud stejně jako městský soud dospěl k závěru, že stěžovatelka není zcela nemajetná a zaplacení soudního poplatku za podání žaloby proti správnímu rozhodnutí ve výši 3 000 Kč ji nezatíží takovým způsobem, který by jí znemožnil dovolávat se svého práva u soudu. Ostatně, Nejvyšší správní soud již v minulosti připustil, že lze trvat na zaplacení soudního poplatku právnickou osobou, která, ač je po několik účetních období ve ztrátě, stále vyvíjí ekonomickou činnost (rozsudek ze dne 2. února 2012, č. j. 1 As 10/2012 - 17).

IV. Závěr a náklady řízení

[16] Nejvyšší správní soud tedy neshledal kasační stížnost důvodnou, pročež ji ve smyslu poslední věty § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl. Rozhodl tak bez jednání postupem podle § 109 odst. 2 s. ř. s.

[17] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalobkyně neměla úspěch ve věci, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaný měl ve věci plný úspěch, nevznikly mu však žádné náklady nad rámec obvyklé úřední činnosti, a náhrada nákladů řízení se mu tudíž nepřiznává.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 8. listopadu 2017

JUDr. Tomáš Langášek
předseda senátu